

V. SCHEMAT DZIAŁAŃ INFORMACYJNYCH I SIECIUJĄCYCH

1. Sieciowanie –pożądane cechy i warunki

Sieciowanie to kluczowy element realizacji Programu Bardzo Młoda Kultura. Jest nie tyle etapem, kolejnym stadium jego realizacji, co raczej rdzeniem całego przedsięwzięcia. Budowanie sieci współpracy odbywa się więc przez działania diagnostyczne, szkoleniowe, regranting, ale także zwyczajne „bywanie”, żywą obecność w życiu społecznym wspólnoty, której efektem są nowe relacje, wymiana wiedzy i doświadczeń. Sieciowanie wiąże się tym samym z komunikacją i popularyzacją idei edukacji kulturowej, w tym także informowaniem o działalności lokalnych operatorów Programu Bardzo Młoda Kultura. Tworzenie sieci współpracy poza animatorami, edukatorami oraz instytucjami kultury wymaga także zaangażowania przedstawicieli lokalnych samorządów, organizacji pozarządowych, instytucji edukacyjnych, rodziców oraz prawnych opiekunów dzieci, a także innych podmiotów. Ich współpraca, by skutecznie realizować cele Programu, musi spełniać określone warunki.

Po pierwsze, tworzona sieć współpracy powinna być niejednorodna – oznacza to, że powinny się w niej znajdować zarówno instytucje, organizacje, formalne i nieformalne zrzeszenia, ale także pojedyncze osoby. Zwykle nawiązując współpracę koncentrujemy się na tym, by inicjować ją pomiędzy partnerami takimi, jak urzędy marszałkowskie z różnych województw, organizacja pozarządowa ze szkołą, ośrodek doskonalenia nauczycieli z instytucją kultury, co wiąże się z formalnym charakterem podobnych partnerstw. Co więcej, budowanie ich odgórnie jest nie tylko czasochłonne, ale w niektórych wypadkach również bezcelowe, ponieważ taka współpraca często kończy się na deklaracjach. Mając na uwadze te i inne powody zachęcamy, by w programie Bardzo Młoda Kultura sieci współpracy inicjować nie tylko pomiędzy podmiotami instytucjonalnymi czy organizacjami, to - druga skrajność – grupami nieformalnymi, pojedynczymi pasjonatami, ale także chociażby między osobami fizycznymi a instytucjami, zachęcając tym samym do kontaktów pojedynczych nauczycieli z instytucjami kultury, czy artystów ze szkołami.

Po drugie, sieć współpracy powinna być zdecentralizowana, a więc pozbawiona jednego centrum, zwłaszcza takiego, które tworzyłoby silną hierarchię, dominując nad pozostałymi partnerami. Lokalni operatorzy Programu Bardzo Młoda Kultura z pewnością staną się jej istotnym ogniwem, choćby z tego powodu, że z braku pożądanej i potrzebnej sieci współpracy na rzecz edukacji kulturowej, będą inicjować jej powstanie. Mając to na uwadze należy podejmować starania, by dołączanych do niej podmiotów nie uzależniać we wzajemnych kontaktach od pośrednictwa lokalnych operatorów Programu. W praktyce oznacza to, że należy tak planować i realizować działania, by sprzyjać nie tylko kontaktom poszczególnych podmiotów tworzących sieć współpracy z lokalnym operatorem programu, ale także wspierać ich wzajemne relacje.

Po trzecie, budowana sieć współpracy powinna być pomostowa, tak, by inicjowane w jej ramach kontakty nie reprodukowały istniejących podziałów, ale pomagały je znosić. Z badań wynika, że kontakty między osobami czy instytucjami reprezentującymi tę samą formę działalności są już bardzo dobrze rozbudowane, problem sprawiają jednak kontakty pomiędzy podmiotami działającymi w różnych sferach życia społecznego. Dlatego mając na uwadze cele Programu, należy dbać o intensyfikowanie relacji pomiędzy podmiotami reprezentującymi różne środowiska (instytucje publiczne/pozarządowe), sektory działalności (kultura/oświata) czy poziomy sformalizowania (organizacje/pasjonaci), a także – co bardzo istotne – pomiędzy podmiotami z większych ośrodków miejskich, a tymi od nich oddalonymi.

Po czwarte, współpraca pomiędzy poszczególnymi podmiotami powinna być symetryczna. Oznacza to, że każdy z nich powinien nie tylko coś w tę współpracę wносить, ale i coś dzięki niej zyskiwać. Wydaje się to oczywiste, ale w praktyce zdarza się rzadko. Często współpraca w kulturze opiera się na rutynowej współobecności – ktoś odnajmie salę, a ktoś w zamian umieści logotyp na plakacie. W Programie Bardzo Młoda Kultura, wspierać należy przede wszystkim takie relacje, które mają znamiona realnego partnerstwa, gdzie obie strony mają świadomość celu, własnego wkładu w jego osiągnięcie, a w rezultacie korzyści wynikających ze współpracy.

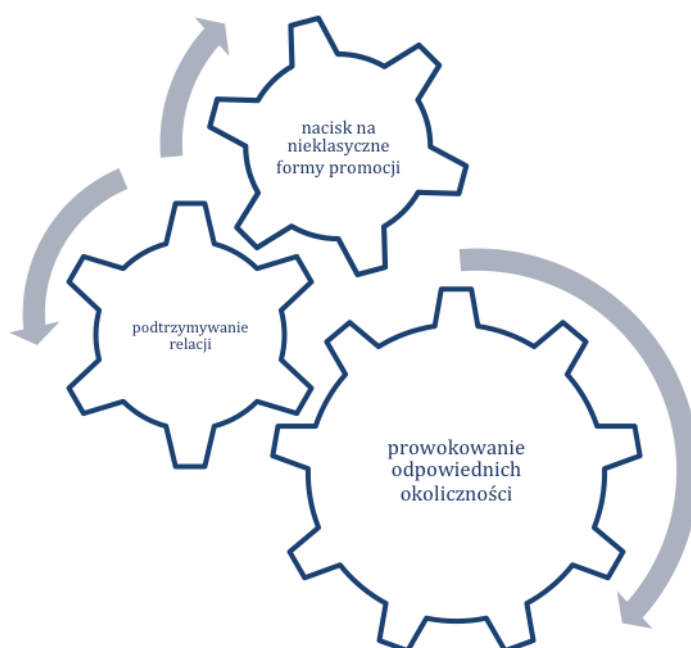
Po piąte, tworzona sieć współpracy powinna być transparentna, a więc komunikowana publicznie. Oznacza to konieczność dzielenia się przez lokalnego operatora Programu wypracowanymi kontaktami z wszystkimi zainteresowanymi (wyłączając oczywiście podmioty realizujące działalność komercyjną). Tylko takie działanie pozwala zrealizować cele programu – polegające na tworzeniu uwarunkowań sprzyjających zmianie statusu i sposobu rozumienia edukacji kulturowej. Warunek transparentności jest także istotny z uwagi na autoewaluację i ewaluację działalności lokalnych operatorów – pozwala dostrzec jakie podmioty są w sieci współpracy nieobecne, jakich relacji w niej brakuje. W praktyce warunek ten osiągnąć

można chociażby poprzez tworzenie wspólnych baz kontaktów, map wskazujących i określających podmioty zajmujące się działalnością edukacyjną, listów intencyjnych, upublicznianych raportów badawczych, etc.

Po szóste, budowana sieć współpracy powinna być samopowielająca się. Nie może ograniczać się do już istniejących zasobów lokalnych operatorów programu – nawiązanych partnerstw, zbudowanej publiczności, wypracowanych kontaktów z władzą, lecz wykorzystując ten potencjał skupiać się na budowaniu nowych relacji z instytucjami/osobami, które dotąd z instytucją prowadzącą Program w regionie i ze sobą wzajemnie nie współpracowały. Ważne jest także tworzenie warunków sprzyjających temu, by podmioty stanowiące część budowanej sieci współpracy także zaczęły intensyfikować swoje relacje z otoczeniem –tworzyły kolejne sieci relacji.

2. Mechanizm sieciowania

By skutecznie budować sieć współpracy spełniającą przywołane warunki, warto rozważyć oparcie działań informujących i sieciujących na przedstawionym niżej mechanizmie.

LEGENDA:

AD 1. Pierwszym elementem mechanizmu jest nacisk na nieklasyczne formy i sposoby promocji. Skuteczne działanie lokalnych operatorów programu Bardzo Młoda Kultura, wymaga oczywiście przygotowania podstawowych materiałów informacyjnych – np. ulotek, wizytówek, kopert, plakatów wydarzeń, być może również założenia profilu w mediach społecznościowych, nie należy jednak na tym poprzestać. Mając na uwadze cele Programu lepiej unikać też gal i benefisów – sieciowaniu i informowaniu lepiej przysłuży się po prostu rzetelna codzienna praca lokalnych operatorów. Bankiety lepiej zastąpić spotkaniami roboczymi, nadmiar ulotek – sprawną i skuteczną koordynacją wydarzeń, budowaniem wspólnych kalendarzy działań (uwzględniających także te inicjowane poza Programem Bardzo Młoda Kultura, a wpisującym się w jego idee), tworzeniem otwartych repozytoriów materiałów z zakresu animacji i edukacji kulturowej, w końcu dokumentacją poszczególnych etapów projektu. W realizacji tych działań warto posiłkować się wiedzą zgromadzoną w trakcie diagnozy, wskazującą na skuteczne sposoby inicjowania współpracy w warunkach lokalnych, np. że kluczem w dotarciu do szkoły bardzo często okazują się nauczyciele-pasjonaci, angażujący się w prowadzone przez operatorów działania, poszukujący pozaszkolnych form aktywności. Pomocnym w dotarciu do nich będą z pewnością Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli, Kuratoria Oświaty lub władze lokalne. Warto te podmioty prosić o wsparcie, uświadamiając im ogólnopolski charakter realizowanego przedsięwzięcia organizowanego przez instytucje rządowe.

AD 2. Drugim elementem mechanizmu jest prowokowanie takich okoliczności, które sprzyjać będą nawiązywaniu współpracy. Tworzenie sieci pozwalającej realizować cele Programu nie zawsze, a nawet rzadko, przybiera postać nawiązywania oficjalnych partnerstw czy zapraszania na organizowane w jego trakcie wydarzenia. Warto w tym celu wykorzystywać przede wszystkim potencjał drzemący w jego obsłudze: zapraszać (zwykle odseparowanych) przedstawicieli władz samorządowych, wspólnie z ekspertami i przedstawicielami instytucji kultury, do komisji konkursowych, prosić o udział w opracowywaniu jego regulaminu; dobrze sprawdza się także poszerzanie zespołu poprzez oddelegowanie działań związanych z realizacją zadań, jak np. prowadzenie paneli i spotkań czy koordynacji nad powstającą dokumentacją, profesjonalizującym się podmiotom - pasjonatom, zainteresowanym szeroko rozumianą edukacją kulturową; warto też – gdy tylko pozwalają na to czas i cele Programu – wspierać działania proponowane przez instytucje oraz inne podmioty niepowiązane z lokalnym operatorem programu; angażować się w działalność ekspercką (w myśl zasady, że ekspertem nie jest ten, kto najwięcej wie, ale ten który w metodyczny sposób gromadzi swoje doświadczenia i chce się nimi dzielić).

AD 3. Trzecim elementem mechanizmu skutecznego sieciowania jest podtrzymywanie relacji. Wydaje się to oczywiste, że raz zainicjowane relacje warto kontynuować, by pozyskani partnerzy i współpracownicy na trwałe stali się częścią budowanej sieci. Warto jednak pamiętać, że podtrzymanie takiej relacji wymagać może zmiany ról, w których podmioty te występować będą w Programie. Dla przykładu, osoby, których projekty wygrały w konkursie, po ich realizacji warto zaprosić do wzięcia udziału w obradach jury, a te, które były uczestnikami warsztatów, do prowadzenia panelu dyskusyjnego, przedstawicielom władzy, którzy opiniowali wnioski konkursowe, wykazując się przy tym kompetencją i pomocą, warto potem powierzyć któryś ze stolików eksperckich podczas lokalnej giełdy pomysłów. Taka strategia ma dodatkowo tę zaletę, że podmioty pełniące przy okazji realizacji Programu w regionie, różne, zmieniające się role, nie tylko się nie „nudzą” czy wzmocniają swoją relację z instytucją, ale też lepiej poznają specyfikę i doniosłość Programu a w rezultacie powiększają korzyści, które może on przynieść.